

«Կյանքի իմաստ»-ի մոդելի դերը դեռահասության տարիքում

Հովհաննիսյան Նարե

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2026.1hs-276>

Հանգուցային բաներ. դպրոց, արժեք, նպատակ, ազատություն, ինքնաճանաչում, բավարարվածություն, ձգտում, միջանձնային հարաբերություններ

Նախաբան

Դեռահասությունը մարդու զարգացման այն կարևոր շրջաններից է, որը հաճախ նշանավորվում է ինտենսիվ հուզական և հոգեբանական փոփոխություններով: Այս փուլում դեռահասներն սկսում են բացահայտել իրենց ինքնությունը, արժեքները և նպատակը, սկսվում է կյանքի իմաստի որոնման քայլերը՝ հանգեցնելով մի շարք հարցերի:

Կյանքի իմաստի որոնումը ոչ միայն գոյաբանական հարց է, այլև անձի հոգեբանական առողջության, ներքին հավասարակշռության և սոցիալական ակտիվության հիմնական պայմաններից մեկը: Կյանքի իմաստի գիտակցումը նպաստում է դժվարությունների հաղթահարմանը, ինքնագնահատականի բարձրացմանը և ապագայի նկատմամբ դրական վերաբերմունքին:

«Կյանքի իմաստի» մոդելը դիտարկվում է ոչ միայն որպես փիլիսոփայական, այլև որպես սոցիալ-մանկավարժական գործիք: Մոդելի կիրառումը նպաստում է դեռահասների սոցիալական ադապտացիայի բարձրացմանը: Դեռահասության շրջանում «կյանքի իմաստի» մոդելը դառնում է կարևորագույն գործոն՝ օգնելով կողմնորոշվել արժեքների բազմազանության մեջ, ձևավորել սեփական նպատակներն ու կատարել պատասխանատու ընտրություն: Այս հարցում դեռահասին աջակցում է ոչ միայն ընտանիքը, այլև սոցիալական մանկավարժը, որը ոչ միայն օգնում է կյանքի իմաստի որոնման և ընկալման ճանապարհին, այլև ստեղծում է անվտանգ միջավայր արժեքների բացահայտման և նպատակների սահմանման համար, պատրաստում հասարակության մեջ ինքնուրույն կենսագործունեության:

Սոցիալական մանկավարժը նպաստում է դեռահասի աշխարհայացքում կյանքի մասին պատկերացումների ձևավորմանը, առողջ ինքնագնահատականի և պատասխանատվության զարգացմանը, սոցիալական ակտիվության և համագործակցային հմտությունների ամրապնդմանը և ինքնիրացմանը:

Հոդվածի նպատակն է պարզել դեռահասների շրջանում կյանքի իմաստի գիտակցման մակարդակը:

Նպատակից բխող խնդիրներն են՝ պարզել կյանքի իմաստի մասին դեռահասի պատկերացումները, ուսումնասիրել միջավայրի ազդեցությունը դեռահասի կյանքի իմաստի ընկալման վրա, որոշել սոցիալական մանկավարժի ազդեցությունը կյանքի իմաստավորելու գործում, ներկայացնել առաջարկություններ սոցիալական մանկավարժի համար՝ «կյանքի իմաստի» մոդելն արդյունավետ կիրառելու նպատակով:

Հոդվածի տեսական նշանակությունն այն է, որ քննարկվում է «կյանքի իմաստի» մոդելի փոխկապակցվածությունը ինքնաճանաչման, արժեքային կողմնորոշումների և սոցիալական ինտեգրման հետ:

Հոդվածի գործնական նշանակությունն այն է, որ սոցիալական մանկավարժներին առաջարկվում են գործնական մոտեցումներ՝ դեռահասների հետ «կյանքի իմաստի» մոդելը կիրառելու և դրանով անձնային զարգացմանը նպաստելու համար:

Հիմնական բովանդակություն

Կյանքի իմաստը վերաբերում է անհատի գոյության, նպատակի, համախմբվածության, նշանակության և դերի գիտակցմանը: Կյանքի իմաստի որոնման և ձեռքբերման ճանապարհին ձևավորվում է որոշակի վերաբերմունք սեփական անձի նկատմամբ: «Կյանքի իմաստի» մոդելն ստեղծում է ներդաշնակություն կյանքի գաղափարների, արժեքների և նպատակների միջև: Մոդելի կիրառումը հնարավորություն է տալիս զգալ կյանքի արժեքը, հավատալ սեփական ուժերին, առաջ շարժվել և հասնել հաջողության: Անձի ինքնաճանաչման, ինքնիրացման կարիքների հիման վրա առաջանում է կյանքի իմաստի ձեռքբերման ձգտում:

Գիտական գրականության մեջ կյանքի իմաստի վերաբերյալ կան բազմաթիվ մեկնաբանություններ: Այսպես, օրինակ՝ Մոկրատեսը գտնում էր, որ կյանքի հիմնական նպատակը իմաստության ձգտման և ինքնաճանաչման մեջ է:

Արիստոտելի կարծիքով կյանքի իմաստը երջանկությունն է, որը ձեռք է բերվում մարդու ներուժի իրացման, հոգու զարգացման և աշխարհի հետ ներդաշնակության հասնելու միջոցով:

Կ. Յունգը պնդում էր, որ կյանքի իրական իմաստն ընկած է անհատականացման մեջ՝ ինքնաճանաչման և ինքնագարգացման գործընթացում:

Ա. Կոնան Դոյլը գտնում էր, որ կյանքի իմաստը ճշմարտության որոնման, անարդարության դեմ պայքարի և դժվարությունները հաղթահարելու մեջ է:

Ֆ. Նիցշեն առաջ քաշեց գերմարդու գաղափարը, որն ունակ է ստեղծելու իր սեփական առաքելությունը և իմաստը:

Ըստ է. Կանտի՝ իրական երջանկությունն այն է, որ աշխարհն ավելի լավը դարձնենք այլ մարդկանց համար:

Ըստ Վ. Ֆրանկլի՝ կյանքի իմաստը անընդհատ փոխվում է, բայց երբեք չի անհետանում [6]: Այն պարզում է, թե ինչպես են անհատները դիմակայում մարտահրավերներին, որոշումներ կայացնում և ապրում իրենց առօրյա կյանքում: Վ. Ֆրանկլը գտնում էր, որ իմաստի որոնումը մարդու կյանքում առաջնային մոտիվացիոն ուժն է: Դեռահասների համար իմաստը կարելի է գտնել երեք հիմնական ուղիներով՝ ստեղծագործ աշխատանք, ուրիշների հանդեպ սիրո և կապվածության զգացում, տառապանք [8]: Դեռահասները կարող են իմաստ գտնել՝ հետապնդելով իրենց անձնական արժեքներին համահունչ նպատակներ՝ խորը կապեր հաստատելով ուրիշների հետ և հաղթահարելով դժվարությունները: Դեռահասների համար կյանքի իմաստի որոնումը հաճախ ներառում է այնպիսի հարցերի պատասխաններ, ինչպիսիք են՝ «Ո՞րն է իմ նպատակը», «Ի՞նչն է իմ կյանքին նշանակություն տալիս», «Ինչո՞ւ ես գոյություն ունեմ»:

Կարևորելով կյանքի իմաստային նշանակությունը՝ Ն. Մանդելան ասել է. «Մեր կյանքում կարևոր է ոչ այնքան մեր սեփական գոյության փաստը, որքան այն ամեն դրականը, որ մենք կարող ենք տալ մարդկանց, հենց այդ փաստն էլ որոշիչ ու կարևոր է դարձնում մեր կյանքը» [7]:

Ինչպես տեսնում ենք, կյանքի իմաստի մասին պատկերացումները տարբեր են՝ կան երջանկություն, ճշմարտություն, ինքնաճանաչում, ինքնագոհաբերություն և իմաստնություն:

Կյանքի իմաստը... սեփական կյանքից խորը բավարարվածության զգացումն է, որը կապված է մարդու հիմնական կարիքների բավարարման հետ (կամ այն բավարարելու ցանկության հետ): Այս զգացողությունը կարող է լինել կամ գիտակցված, կամ լիովին անգիտակից: Այսպիսով, «կյանքի իմաստ» հասկացությունը սերտորեն կապված է այնպիսի հասկացության հետ, ինչպիսին է «երջանկությունը» [2, 38]:

Գ. Ռեբերը և Փ. Կոնգը սահմանում են կյանքի անձնական իմաստը որպես «կարգի,

հետևողականության և իրենց գոյության նպատակների իրագրություն, արժանապատիվ նպատակներին հասնելու ձգտում և բավարարվածության ուղեկցող զգացում» [3, 221]: Վունգն առաջարկել է կյանքի իմաստի չորս բաղադրիչ [5, 637].

1. ընտրել կյանքի արժանապատիվ կամ իմաստալից նպատակ,
2. ունենալ բավարար պատկերացում, ով եք դուք, ինչ է կյանքը պահանջում ձեզինից, ինչպես կարող եք զգալի դեր կատարել կյանքում,
3. պատասխանատվություն կրել որոշում կայացնելու համար՝ ինչ կյանք եք ուզում ապրել, ինչ է իրենից ներկայացնում կյանքի կարևոր նպատակը,
4. հաճույք ստանալ կարևորության և բավարարվածության խորը զգացումից միայն այն ժամանակ, երբ իրականացնեք ձեր ինքնորոշման պատասխանատվությունը և ակտիվորեն հետևեք արժանապատիվ կյանքի նպատակին:

Այսպիսով, կյանքի իմաստի բաղադրիչներն օգնում են հստակորեն նախագծել գործողությունները և անցնել դրանց իրագործմանը:

Կյանքի իմաստի որոնումը կարող է լինել դրական, սակայն, միևնույն ժամանակ, դժվարին գործընթաց: Դեռահասության շրջանում իմաստի որոնումը ձևավորվում է մի շարք գործոնների ազդեցությամբ, ներառյալ ընտանեկան դինամիկան, սոցիալական հարաբերությունները, մշակութային ազդեցությունները և անձնական փորձը: «Կյանքի իմաստի» մոդելն օգնում է կյանքի դժվարին իրավիճակներում վերագտնել և իմաստավորել կյանքը՝ հնարավորություն տալով որոշումներ կայացնել, վստահ լինել, կատարել ինքնավերլուծություն, ունենալ կայուն դիրքորոշում: Սակայն իմաստի երկարատև որոնումը կարող է հանգեցնել անտարբերության:

Այն դեռահասները, որոնք հասկացել են իրենց կյանքի իմաստը, ավելի մեծ հոգեբանական բարեկեցություն են զգում, ունեն բարձր ինքնագնահատական, բավարարվածության զգացում և լիարժեք հոգեկան առողջություն: Կյանքի իմաստը հասկանալը նաև օգնում է դեռահասներին հաղթահարել սթրեսը, անհաջողությունը և անորոշությունը: Այն օգնում է դիմակայել մարտահրավերներին և ապագայի հանդեպ հույս է ներշնչում:

Մյուս կողմից, դեռահասների մոտ կյանքի իմաստի բացակայությունը կարող է նպաստել հուսահատության, շփոթության և օտարության զգացմանը, ինչը կարող է խանգարել ընդհանուր բարեկեցությանը:

Դեռահասների զարգացման և կյանքի իմաստը գտնելու հարցում վճռորոշ դեր են խաղում *ընտանեկան և սոցիալական հարաբերությունները*: Ընտանեկան միջավայրը և հասակակիցների հետ հարաբերությունները հիմք են հանդիսանում դեռահասի կյանքի իմաստի որոնման համար: Ընտանեկան ջերմ հարաբերությունները կարող են ապահովել անվտանգության, սիրո և առաջնորդության զգացում, որն օգնում է դեռահասներին իրենց համար մեծ նպատակներ սահմանել: Նմանապես, ընկերական հարաբերությունները դեռահասներին հնարավորություն են տալիս իմաստ գտնելու ընդհանուր փորձառությունների, հուզական մտերմության և փոխադարձ աջակցության միջոցով: Մյուս կողմից, ընտանեկան կոնֆլիկտը, հասակակիցների շրջանում մերժված լինելը կամ սոցիալական մեկուսացումը կարող են խանգարել իմաստի ընկալմանը՝ հանգեցնելով օտարության և շփոթության զգացումների:

Չափորդ կարևոր գործոնը *մշակութային և կրոնական համոզմունքներն* են: Մշակութային և կրոնական շրջանակները կարող են դեռահասներին ներշնչել համայնքին, խմբին պատկանելիության և կյանքի իմաստը հասկանալու զգացում: Ուժեղ կրոնական կամ հոգևոր ավանդույթներ ունեցող մշակույթներում դեռահասները հակված են հավատալ այն համոզմունքներին, որոնք օգնում են հասկանալ կյանքի նպատակը և մղում են առաջնորդության: Այնուամենայնիվ, աշխարհիկ կամ բազմամշակութային միջավայրում գտնվող

դեռահասները կարող են տարբեր մարտահրավերների առաջ կանգնել կյանքի իմաստը գտնելու հարցում:

Ճանաչողական զարգացման և արտացոլման միջոցով դեռահասները կարող են վերացարկված և քննադատորեն մտածել կյանքի մասին: Այն հնարավորություն է տալիս մտածել իրենց սեփական գոյության մասին, կասկածի տակ դնել հասարակության նորմերը և զարգացնել արժեքների և նպատակների իրենց սեփական համակարգը: Այս մտորումների բարդ և հաճախ հակասական բնույթը կարող է հանգեցնել շփոթության կամ գոյության ճգնաժամի: Ինքնարտացոլման կարողությունը կարևոր նշանակություն ունի կյանքի իմաստի որոնման մեջ, քանի որ այն օգնում է դեռահասներին գնահատել իրենց նպատակները, ձգտումները և արարքների համապատասխանեցումը իրենց իսկ արժեքներին:

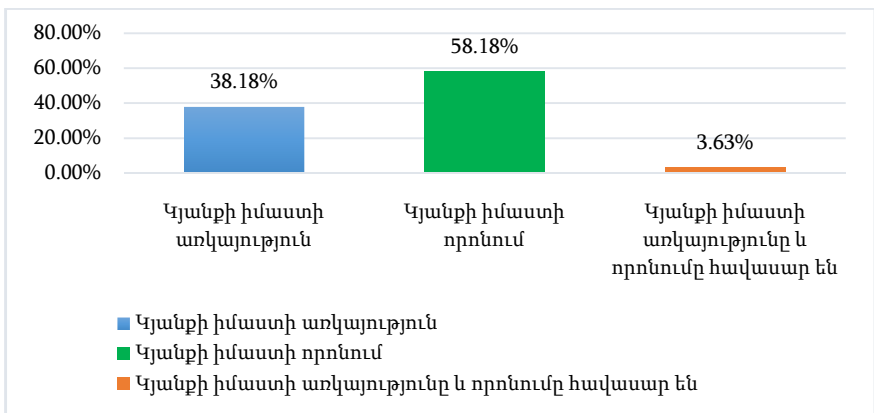
Կյանքի փորձառություններն ու դժբախտությունները կարող են խորը ազդեցություն ունենալ կյանքի իմաստի որոնման վրա: Դեռահասները, որոնք ունեցել են կորուստ կամ դժվարություններ, սկզբում պայքարում են իրենց տառապանքի իմաստը գտնելու համար: Այնուհետև, ժամանակի ընթացքում, այս փորձառությունները հանգեցնում են անձնական աճի և ճկունության՝ օգնելով դեռահասներին ավելի խորը նշանակություն տալ իրենց կյանքին: Ճկունությունը ենթադրում է, որ մարտահրավերների հաղթահարումը կարող է խթանել իմաստի ընկալումը, քանի որ դեռահասները ավելի լավ են հասկանում իրենց ուժեղ կողմերը և դժվար իրավիճակներից դուրս գալու իրենց կարողությունը:

Դեռահասների կյանքի իմաստային ընկալումները հասկանալու համար կատարել ենք հետազոտություն՝ պարզելու դեռահասների կյանքի իմաստի առկայությունն ու որոնումը, կյանքի իմաստային կողմնորոշումն ու նպատակը:

Հետազոտության համար կիրառել ենք Մ. Ֆ. Ստեգերի, Պ. Ֆրեզիերի, Շ. Օիշի և Մ. Կալերի «Կյանքի իմաստային հարցարանը» (MQI) [4], որը որոշում է մոտիվացիայի մակարդակը կյանքի իմաստի որոնման և այդ իմաստի գիտակցման գործում, ինչպես նաև Դ. Ա. Լեոնտի «Կյանքի իմաստային կողմնորոշումների» թեստը [1], որն ուղղված է կյանքի իմաստայնության ընդհանուր որոշչի բացահայտմանը:

Հետազոտությանը մասնակցել է 8-րդ դասարանում սովորող 55 դեռահաս:

Անդրադառնալով «Կյանքի իմաստային հարցարանի» արդյունքներին՝ կատարում ենք հետևյալ վերլուծությունը.

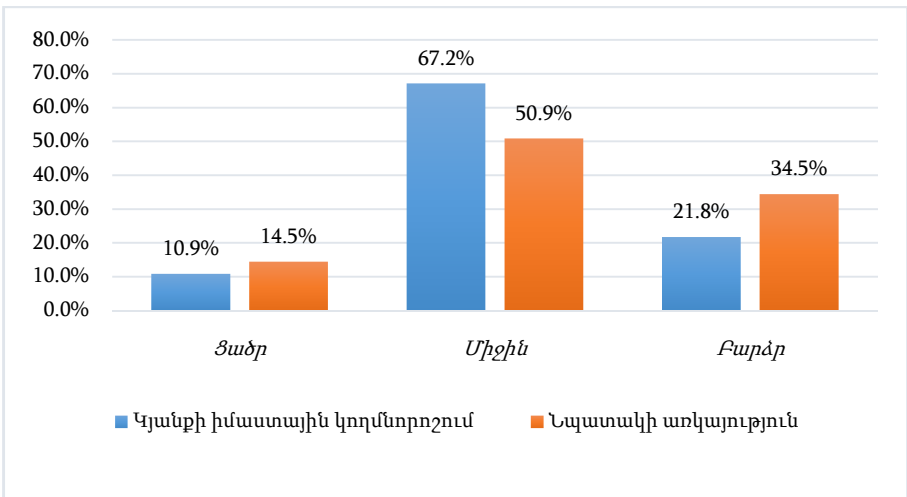
Պատկեր 1. «Կյանքի իմաստային հարցարանի» վերլուծություն

Կատարելով «Կյանքի իմաստային հարցարանի» վերլուծությունն ըստ ընդհանուր մասնակիցների թվի՝ դեռահասների մոտ կյանքի իմաստի առկայության ցուցանիշը նշանակում է, որ հարցվածների 38,18 %-ն իրենց կյանքում արդեն գտել կամ գգում է, որ ունի հստակ իմաստ, նպատակի զգացում: Այն համեմատաբար ցածր ցուցանիշ է և կարող է մատնանշել էքզիստենցիալ անորոշություն, կյանքի բավարարվածության պակաս կամ դեռ ընթացող որոնման փուլ:

Կյանքի իմաստի որոնման 58,18 % ցուցանիշը բավականին բարձր է. հարցվածների մեծ մասը դեռևս ակտիվորեն որոնում է իր կյանքի իմաստը, ինչը վկայում է կյանքի իմաստի հարցի արդիականության, զարգացող ինքնագիտակցության և ներքին դինամիկայի մասին: Նրանք չեն հրաժարվել իմաստից, այլ գտնվում են որոնման գործընթացում:

Կյանքի իմաստի առկայության և որոնման հավասարության 3,63 %-ը ներկայացնում է այն դեռահասներին, ովքեր միաժամանակ և՛ ունեն իմաստի որոշակի զգացում, և՛ շարունակում են որոնել նոր իմաստներ: Այն կարող ենք դիտել որպես առավել առողջ և կայուն դիրք, քանի որ դեռահասն ունի հիմք, բայց շարունակում է բաց լինել նոր նպատակների և արժեքների առջև:

Անդրադառնալով «Կյանքի իմաստային կողմնորոշումների» թեստին՝ կատարում ենք հետևյալ վերլուծությունը.

Գծապատկեր 2. «Կյանքի իմաստային կողմնորոշումների» թեստի վերլուծություն՝ ըստ կյանքի իմաստային կողմնորոշման և նպատակի առկայության

Կյանքի իմաստային կողմնորոշման (10,9 %) և նպատակի առկայության (14,5 %) ցածր մակարդակները վկայում են, որ հարցվածների մոտ կյանքի իմաստի բացակայությունը կամ դրա նկատմամբ անտարբերությունը հատուկ ընդգծված խնդիր չէ: Սակայն այս խումբը կարող է ռիսկային համարվել՝ կապված կյանքի բավարարվածության և հոգեբանական կայունության ցածր մակարդակի հետ:

Կյանքի իմաստային կողմնորոշման (67,2 %) և նպատակի առկայության (50,9 %)

միջին մակարդակները վկայում են, որ հարցվածների մեծամասնությունն ունի որոշակի կողմնորոշում և նպատակներ, բայց դրանք դեռևս ամբողջովին կայացած կամ հաստատուն չեն: Կյանքի իմաստային կողմնորոշման բարձր միջին տոկոսը ցույց է տալիս, որ մարդիկ ունեն որոշակի արժեքային կողմնորոշումներ, իսկ նպատակի առկայությունն ավելի ցածր է, քանի որ նպատակները հաճախ չեն լինում հստակ կամ երկարաժամկետ, այլ ավելի շատ ընթացիկ բնույթի են:

Կյանքի իմաստային կողմնորոշման (21,8 %) և նպատակի առկայության (34,5 %) բարձր մակարդակները վկայում են, որ հարցվածներն ունեն կայուն իմաստային կողմնորոշումներ և հստակ նպատակներ: Նպատակի առկայությունն այստեղ ավելի բարձր է, քան իմաստային կողմնորոշումը, ինչը ցույց է տալիս, որ որոշ հարցվածներ երբեմն ունեն կոնկրետ նպատակներ, բայց դրանք միշտ չեն տեղավորվում կյանքի ամբողջական իմաստային համակարգի մեջ:

Չետագոտության արդյունքները վկայում են, որ հարցված դեռահասների մեծամասնությունը կյանքի իմաստի և նպատակի ձևավորման միջին փուլում է: Նրանք արդեն ունեն որոշակի արժեքային կողմնորոշումներ, բայց դեռևս գտնվում են որոնման և կայացման գործընթացում: Միաժամանակ, բարձր մակարդակ ունեցող խումբը ցույց է տալիս կայուն և իմաստավորված կյանքի օրինակ, մինչդեռ ցածր մակարդակի փոքրաթիվ խումբը կարիք ունի հավելյալ աջակցություն:

Այս տվյալները ևս մեկ անգամ ընդգծում են, որ «կյանքի իմաստի» մոդելի կիրառումը կարևոր է դեռահասների կյանքի իմաստավորման և նպատակների սահմանման համար:

Առաջարկում ենք կրթական միջավայրում սոցիալական մանկավարժի կողմից «կյանքի իմաստի» մոդելի կիրառման որոշ մեխանիզմներ.

- Կյանքի նպատակների քարտեզ՝ աշակերտները ձևակերպում են իրենց կարճաժամկետ և երկարաժամկետ նպատակները:
- Ինքնաձանաչողության վարժություններ՝ աշակերտներին առաջարկել կատարել օրագրային աշխատանքներ, էսսեներ «Իմ կյանքի նպատակը», «Ի՞նչն է իմաստավորում իմ օրը» թեմաներով:
- Դերային խաղեր՝ կյանքի տարբեր իրավիճակների քննարկում, որոշումների կայացում և դրանց հետևանքների վերլուծություն:
- Խորհրդատվություն՝ սոցիալական մանկավարժների կողմից անհատական աջակցություն՝ նպատակի ձևավորման և կյանքի իմաստի որոնման հարցերում:
- Արժեհամակարգի ձևավորում՝ դպրոցում մշակութային և սոցիալական ծրագրերի իրականացում, որոնք խթանում են արժեքների մասին քննադատական մտքերը:
- Համագործակցային նախագծեր՝ խմբային նախաձեռնություններ, որոնք հնարավորություն են տալիս աշակերտներին փորձել իրենց ուժերը և հավկանալ իրենց ներդրումը, մասնակցել հասարակական օգտակար գործունեության՝ ունենալով կյանքի իմաստի իրացման հնարավորություն:

Ընդհանուր առմամբ, «կյանքի իմաստի» մոդելի ներդրումը կրթական միջավայրում կարելի է իրականացնել ուսումնական ծրագրերի ինտեգրմամբ, գործնական փորձառությունների ստեղծմամբ և աջակցող միջավայրի ապահովմամբ:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ կյանքի իմաստի մասին առողջ պատկերացումները դեռահասի զարգացման գործընթացում ունեն հիմնարար նշանակություն: Դրանք նպաստում են ինքնաձանաչման խորացմանը, արժեքային կողմնորոշումների կայացմանը և սեփական նպատակների ձևավորմանը: Երբ դեռահասը կարողանում է հասկանալ կյանքը, ընկալում է նաև դրա

իմաստը՝ որպես ինքնիրացման ճանապարհ, նրա մոտ զարգանում է պատասխանատվության զգացում և ապագայի նկատմամբ վստահություն:

Կյանքի իմաստը գիտակցված արժեք է, որին մարդը ենթարկում է իր կյանքը, որի համար նա սահմանում է նպատակներ և հասնում դրանց: Ուստի «կյանքի իմաստի» մոդելը կարևոր գործիք է՝ ուղղորդելու դեռահասին դեպի առողջ մտածողություն և կառուցողական վարքագիծ: Այն հնարավորություն է տալիս տարբերել ոչ իրատեսական ձգտումները իրական ու արժեքային նպատակներից, խթանում է սոցիալական ակտիվությունը և դրական փոխհարաբերությունների ձևավորումը, օգնում է դրսևորվել որպես ինքնաբավ անհատ և կառուցել իմաստալի կյանք, իսկ այդ գործում նրան աջակցում է սոցիալական մանկավարժը:

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2026.1hs-276>

Գրականություն

1. Леонтьев Д. А. Тест смысловых ориентаций (СЖО). 2-е изд. Москва: Смысл, 2000, - 18 с.
2. Пятаков Е. О. Подросток и смысл жизни. Ещё одна попытка ответа. Социальная педагогика, № 3, 2010, с. 38-48.
3. Reker G. T., & Wong, P. T. Aging as an individual process: Towards a theory of personal meaning. New York: Springer, 1988.
4. Steger M. F., Oishi S., et al. Meaning in life across the life span: Levels and correlates of meaning in life from emerging adulthood to older adulthood. Journal of Positive Psychology 4(1), 2009, pp. 43-52.
5. Wong, P. T. From logotherapy to meaning-centered counseling and therapy. Theories, research, and applications. New York: Routledge, 2012, 2nd ed., pp. 619-647.
6. <https://hy.wikipedia.org/> (հասանելի է 19. 08. 2025 թ.)
7. <https://mitk.am/2025/07/> (հասանելի է 19. 08. 2025 թ.)
8. <https://4brain.ru/blog> (հասանելի է 19. 08. 2025 թ.)

Цель использования модели «Смысл жизни» в подростковом возрасте

Оганнисян Наре

Резюме

Ключевые слова: школа, подросток, цель, свобода, самопознание, удовлетворение, стремление, межличностные отношения

Подростковый возраст – критический период, сопровождающийся интенсивными эмоциональными и психологическими изменениями. В это время подростки активно исследуют свою идентичность, ценности и предназначение, что приводит к вопросам о смысле жизни. Модель «смысла жизни» особенно актуальна для подростков, поскольку именно в этом возрасте начинается осознанный поиск смысла. Она играет ключевую роль в развитии личности, формировании ценностных ориентаций, планировании будущего и повышении социальной адаптации. Цель статьи – определить уровень осознанности модели «смысла жизни» среди подростков и рассмотреть её как механизм наполнения жизни смыслом. Задачи включают анализ влияния среды и социальной поддержки, выявление роли социального педагога в сопровождении подростка, а также разработку практических рекомендаций для эффективного применения модели в образовательной среде. Исследование показывает, что большинство подростков находятся на среднем этапе формирования смысла жизни: у них есть определенные ценностные ориентировки, но процесс их осознания и становления продолжается. Это подчеркивает необходимость использования модели «смысла жизни» как инструмента образовательной и социально-педагогической работы.

The Purpose of Using the “Meaning of Life” Model in Adolescence

Hovhannisyan Nare

Summary

Key words: school, teenager, goal, freedom, self-knowledge, satisfaction, aspiration, interpersonal relationships

Adolescence is a critical stage in human development, marked by emotional and psychological changes. During this period, teenagers actively explore their identity, values, and life purpose, raising questions about the meaning of life. The “meaning of life” model is especially relevant for adolescents, as it supports the search for purpose and contributes to the overall well-being and life satisfaction. The aim of the study is to assess adolescents’ awareness of the model and to consider it as an effective tool for providing meaning to their lives. The study examines the model’s role in shaping identity, value orientations, and future plans, the influence of the environment on adolescents’ perception of life’s meaning, and the role of social educators in supporting its implementation. The results show that most adolescents are at a mid-stage in forming their sense of purpose: they have some established values but are still exploring and consolidating them. This highlights the importance of integrating the “meaning of life” model into educational and socio-pedagogical practice, offering practical guidance for educators to support adolescents in their personal development.

Ներկայացվել է 26. 08. 2025 թ.

Գրախոսվել է 18. 09. 2025 թ.

Ընդունվել է տպագրության 27. 05. 2026 թ.